

שתי משניות ליום משנה שלמה

יו"ל ע"י משנה שלמה

העמותה להנחלת אהבת התורה
ואהבת ישראל (ע"ר)

מס' עמותה: 580553329

משנה שלמה עמותה
להנחלת אהבת התורה
ואהבת ישראל (ע"ר)

טל': 052-5802345 מייל: mishna.shlema@gmail.com
כתובת: עין שמש 23 גני תקווה 55900

פרויקט שתי משניות ליום - לעילוי נשמת
הרה"ק רבי אברהם מתתיהו ב"ר מנחם נחום זצוק"ל כ"ק האדמו"ר מסטפנשט
הרה"ק רבי חיים זנוויל ב"ר משה זצוק"ל כ"ק אדמו"ר מריבניץ

"תנא דבי אליהו כל השונה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן העולם הבא שנאמר: "הליכות עולם לו"
אל תיקרי הליכות אלא הלכות". - רש"י: הלכות - משנה וברייתא, הלכה למשה מסיני.

הלימוד היומי לטובת נשמת
הגה"ק רבי משה ב"ר יוסף מטראני, זצ"ל
הרה"ק רבי ישראל שלום יוסף בהרה"ק ר' יצחק זצ"ל

משנה י"ג

להבנת המשנה נקדים, כתוב אחד אומר בעניין אכילת הפסח: "על הבתים אשר יאכלו אותם" (שמות יב, ז), וכתוב נוסף אומר: "בבית אחד יאכלו" (שם שם מו), ודרש רבי יהודה שהכתוב הראשון בא ללמד שהפסח נאכל בשתי חבורות, כלומר שלכתחילה קודם שיושבים לאכול, מותר לבני החבורה שנימנו על הפסח להתחלק לשתי חבורות, שכל אחת תאכל בבית אחר, והפסוק השני בא ללמד, שאסור לאדם אחד לאכול בשתי חבורות, וכן אסור לחבורה אחת לאכול בשתי מקומות, כלומר שבאותו מקום שמתחילים לאכול את הפסח חייבים לגמור שם, ואסור לאכול מקצתו בבית זה ומקצתו בבית אחר. ורבי שמעון חולק על רבי יהודה והוא דורש את הפסוקים בדרך שונה. אך משנתנו היא כדעת רבי יהודה.

רבינו עובדיה מברטנא

שתי חבורות שהיו אוכלות - פסח אחד.

אלו הופכים פניהם הילך, ואלו הופכים פניהם הילך - ואפילו נראים כשתי חבורות על פסח אחד לא אכפת לך, דרחמנא אמר (שם יב) "על הבתים אשר יאכלו אותו", דמשמע שני בני אדם אוכלין פסח אחד בשני בתים, דכתיב "יאכלו [שנים]", אותו חד פסח, ובתים שנים. אבל אדם אחד אינו אוכל בשני מקומות, ולהכי מוקי "בבית אחד יאכל", שאין אחד אוכל בשני בתים. ושתי חבורות ההופכות פניהם כשני בתים דמי.

והמחמץ - שמחממין בו את החמץ שמוזגים בו היין, רשאי ליתן באמצע, כדי שיהא נוח לשתיקה למוזג לכאן ולכאן. ואע"פ שמפסיק בין החבורות, לא אכפת לך.

וכשהשמש - המשמש לשתיקה, עומד מחבורה אחת שהתחיל לאכול הפסח עמה, ומוזג לחבורה האחרת.

קופץ את פיו - סוגר ובוכל את פיו ומחזיר את פניו לצד חבורתו, שלא יחשדו בו בני חבורתו שהוא אוכל עם החבורה האחרת, דאין אדם אחד אוכל בשתי חבורות כדאמרי.

והכלה - שהיא בושה, רשאה להפוך פניה לצד אחר ולאכול, דפסח נאכל בשתי חבורות.

שתי חבורות שהיו אוכלות קרבן פסח אחד, בבית אחד כגון באולם אחד, אלו הופכין את פניהם הילך ואוכלין, ואלו הופכין את פניהם הילך ואוכלין כלומר שאינם צריכים לכוון פניהם זה לזה, כדי שיהו נראים כחבורה אחת, אלא אם רוצים, מותרים הם להפוך פניהם אלו לכאן ואלו לכאן, שהרי הפסח נאכל אף בשתי חבורות, כמו שביארנו בהקדמה למשנה כדעת רבי יהודה. והמחמץ באמצע נוהגים היו לערב יינם במים חמים, ובאה המשנה ללמד, שהמחמץ שמחממים בו את המים מותר ליתנו באמצע, בין שתי החבורות, כדי שיהא נוח לשתיקה ליטול ממנו מים למזיגת יינם, ואע"פ שהוא מפריד בין שתי החבורות אין בכך כלום. וכשהשמש המלצר, המשמש את שתי החבורות עומד למוזג כלומר שהתחיל לאכול את הפסח עם חבורה אחת, והוא עומד עכשיו תוך אכילתו למוזג את היין במים חמים ולהגישו לחבורה השניה, קופץ את פיו סוגר את פיו, ואינו בולע אפילו מה שבתוך פיו, שלא ייראה כאוכל כלל בזמן שהוא משמש את החבורה האחרת, שאם לא כן, נמצא אוכל בשתי חבורות, ומחזיר את פניו כלפי חבורתו, שלא יחשדו בו בני חבורתו שהוא אוכל עם החבורה האחרת, שאסור לאדם לאכול בשתי חבורות, כמו שביארנו בהקדמה למשנה, עד שפגיע אצל חבורתו, ואוכל כלומר שנוהג כך עד שחוזר לחבורתו, ואז הוא אוכל את מה שבתוך פיו. והפלה שהיא מתביישת לאכול בפני כולם הופכת את פניה ואוכלת רשאית להפוך את פניה לצד אחר ולאכול, ואין זה נחשב שינוי מקום אכילתה, אע"פ שאכלה מקצת הסעודה בלא הפיכת פנים. ויש מפרשים שאמנם אדם אחר אסור לו להפוך את פניו ולאכול, שגוזרים בו משום שינוי מקום, אבל בכלה היקלו מפני בושתה. ועיין ברמב"ם שמפרש את המשנה בצורה נוספת.

לעילוי נשמת

מורי ורבי הרה"ק יצחק יגן ב"ר יעקב ורחל זצוק"ל
מו"ר אבי דוד שלום ב"ר שלמה דב וברכה שיפמן ע"ה
הרבנית פעריל דבורה ע"ה בת הרב ישראל צבי יאיר
מרת חיה רויזא בת מוה"ר נטע צבי שלזינגר ע"ה

לקבלת המשנה היומית למייל או לוצאפ ולהנצחות

ניתן לשלוח מייל לכתובת: mishna.shlema@gmail.com

או לשלוח הודעה לנייד: 052-5802345 או: 053-4287288

משנה א'

להבנת המשנה נקדים, נאמר בגמרא (פסחים פח, ע"א): "שה לבית" (שמות יב, ג) - מלמד שאדם מביא (קרובן פסח) ושוחט על ידי (בשביל) בנו בתו הקטנים ועל ידי עבדו ושפחתו הכנעניים, בין מדעתן בין שלא מדעתן. אבל אינו שוחט על ידי בנו ובתו הגדולים ועל ידי עבדו ושפחתו העבריים, ועל ידי אשתו, אלא מדעתן. אולם אם שתקו ולא מיחו, הרי זה נחשב מדעתן (זו מסקנת הגמרא שם).

הָאִשָּׁה בְּזִמְנָן שְׁהִיא בְּבֵית בַּעֲלָהּ ולא הלכה לחוג את הפסח בבית אביה, ואף לא אמרה שדעתה ללכת לבית אביה, **שְׁחַט עֲלֶיהָ בַּעֲלָהּ** אם בעלה שחט את הפסח עליה, היינו לשמה, בשבילה **וְשָׁחַט עֲלֶיהָ אָבִיהָ** וגם אביה שחט עליה את פסחו, **תֹּאכַל מִשֶּׁל בַּעֲלָהּ** שמן הסתם דעתה להימנות על פסח בעלה. **הֵלֶכָה רְגֵל רֵאשׁוֹן** לאחר נישואיה **לַעֲשׂוֹת** לחוג **בְּבֵית אָבִיהָ** את חג הפסח, שכך היה המנהג לחוג את החג הראשון שלאחר הנישואין בבית אבא, **שְׁחַט עֲלֶיהָ אָבִיהָ וְשָׁחַט עֲלֶיהָ בַּעֲלָהּ** את הפסח **תֹּאכַל בְּמָקוֹם שְׁהִיא רוֹצָה** בגמרא מבואר שבשעת שחיטת הפסח בררה דעתה על פסחו של מי היא נמנית, אבל כל שלא בררה דעתה בשעת שחיטה, אינה אוכלת לא מזה ולא מזה, שבדבר שהוא מן התורה ההלכה היא שאין ברירה*. **יָתוֹם** שהוא קטן **שֶׁשָּׁחַטוּ עָלָיו אֶפְסָרוּפְסִין** כגון שהיו ממונים עליו שני אפטרופסים, להשגיח על נכסיו ולנהל עסקיו, וכל אחד מהם שחט פסחו עליו, **יֹאכַל בְּמָקוֹם שְׁהוּא רוֹצָה** ואין צורך שיברר דעתו דווקא בשעת שחיטת הפסח, שהואיל וקטן הוא הרי הוא אצל האפטרופוס כאחד מבני ביתו, וכבר למדנו לעיל ששוחט אדם בשביל בניו הקטנים אף שלא מדעתם, לפיכך שואלים אותו לאחר השחיטה באיזה מקום הוא רוצה לאכול, ואוכל מאותו פסח שברר לו. אולם יתום גדול צריך לברר דעתו בשעת שחיטה, ואם לא ברר, והיתה דעתו על שני פסחים, והיתה דעתו על שניהם, דינו כדן ממנה עצמו על שני פסחים, שאינו אוכל אלא מן הפסח שנשחט ראשון. **עֶבֶד כְּנַעֲנִי שֶׁל שְׁנֵי שְׁתַּפְּיָן** וכל אחד מהם שחט פסחו עליו, שכן חייב הוא בפסח כאשה, ובעליו שוחטים עליו שלא מדעתו, כמו שהבאנו בהקדמה למשנה, **לֹא יֹאכַל מִשֶּׁל שְׁנֵיהֶן** לא מפסחו של זה ולא מפסחו של זה, שחלקו של כל אחד מהשותפים בעבד לא יכול היה להימנות בלי רשותו על פסחו של השותף האחר, ואין תקנה לעבד אלא אם כן יתרצו שי השותפים שיימנה עם האחד. בגמרא מבואר, שמדובר כאן בכגון ששני השותפים מקפידים זה על זה, ואינם רוצים ליהנות זה משל זה, אבל כשאינם מקפידים זה על זה, אוכל העבד מאיזה מהם שירצה. **מִי שֶׁחָצְיוֹ עֶבֶד וְחָצְיוֹ בֶּן חוֹרִין** כגון שהיה עבד של שני שותפים, ואחד מהם שחרר אותו לחופשי, **לֹא יֹאכַל מִשֶּׁל רַבּוֹ** שמן הסתם לא היתה דעת אדונו (רבו) להימנות על פסחו את חלק החרות שבו. בגמרא אמרו: משל רבו לא יאכל, אבל משל עצמו יאכל, שהואיל וההלכה היא כמשנה אחרונה, שכופים את רבו ועושהו בן חורין (עיין גיטין ד, ה), לפיכך אף שעדיין לא שחררו, הרי הוא נחשב כבר לעניין זה כבן חורין, ומותר לו לאכול מן הפסח ששחט לעצמו**.

* עוד נכתב בגמרא שמדובר במשנתנו באשה שאינה רדופה ללכת לבית אביה, כלומר שלא היה מנהגה עד הרגל הראשון ללכת בתדירות גבוה לאכול בבית אביה, לפיכך תאכל במקום שהיא רוצה. אבל באשה רדופה ללכת לבית אביה, והלכה רגל ראשון לעשות בבית אביה, תאכל משל אביה. אולם אם הלכה ברגל שני (היינו בשנה השניה), ושחט עליה אביה ושחט עליה בעלה, בין באשה רדופה ובין שאינה רדופה, תאכל במקום שהיא רוצה.

** והרב קהתי מביא בשם הרב אונטרמן זצ"ל הסבר מדוע אין העבד יכול להימנות על פסח של אחר כי אם ברשות רבו, לפי שבשעת אכילת הפסח עלול רבו להטיל עליו איזו עבודה, ולא יוכל איפוא להשתתף בחבורה שאיתה נמנה.

המשך רבינו עובדיה מברטנא

האשה תאכל משל בעלה - כל זמן שלא פירשה שדעתה בשל אביה, דמסתמא דעתה למנות על של בעלה.
רגל הראשון - שלאחר נישואיה, שכך דרך הנשואות ללכת לבית אביהן.
תאכל במקום שהיא רוצה - וכגון שאינה רדופה עד הגה לילך לבית אביה תדיר, היילך מספקא לן בהי נחיא לה.
אפטרופסין - יתום שהיו לו שני אפטרופסין, והמנוהו זה על פסחו וזה על פסחו.
לא יאכל משל שניהם - לא מפסחו של זה ולא מפסחו של זה, דמי נתן רשות לחלק האחד להמנות עם זה. ואין לו תקנה אלא אם כן רצו שניהם שימנה עם האחד.
לא יאכל משל רבו - אבל משל עצמו אוכל, דכיון דדינא הוי דכופין את רבו וכותב לו גט שחרור, אע"פ שעדיין לא נשתחרר, הרי הוא כבן חורין, היילך אוכל משל עצמו.

[להצטרפות לקבוצת 2 משניות ליום לחץ](#)

[אתר ללימוד משניות ואמירת תהילים לפי שם הנפטר/ת \(קריאה/שמיעה\)](#)

by Getty